

Mii orrut Sállanis

Vi bor på Sørøya

Ákŋoluovtta skuvla ja Gohteluovtta skuvla

Hasvik skole og Breivikbotn skole

29.01.2006

Ovdasátni

Dát girjjáš lea ráhkaduvvon Ákŋoluovtta skuvlla ja Goahteluovtta skuvlla sámegielloahpahusas čakčat 2005. Go ozaimet dieđuid Sállana birra sámegillii eat báljo gávndan maidege. Gávnaheimmet danin ahte fertiimet ieža ráhkadit girjjáža.

Girjjáš lea jurddašuvvon báikkálaš oahpponeavvun min skuvllaid sámegielloahpahusa várás, muhto mii sávvat ahte earát maiddái háliidit lohkat min sullo birra.

Mii áigut mannat oahppomátkái ja fitnat sámi skuvllain, museain ja ásašusain ja dasa mii dárbašit ruđa. Danin mii vuovdit dán girjjáža ja buot dienas manná sámegiellohoppiid skuvlamátkkiide.

Eanaš govat leat oahppit, oahpaheaddjit ja váhnemat govvidan, muhto mii leat maiddái mángen veahá girjjiin ja aviissain ja ožžon moadde gova earáin Ákŋoluovttas. Mii giitit buohkaid geat leat searvan dán bargui ja sin geat leat diktán min geavahit sin govaid: Hans Ragnar Mathisen, Marit Johnsen (Ovdasiidogovat ja govat merkejuvvon MJ), Ulf Jacobsen, Olav Isaksen ja Monika Olsen. Namakeahhtes govat leat sámegielloahppit dahje oahpaheaddji govvidan.

Girjjáš lea čálihuvvon Ákŋoluovtta suohkana ivdnelaserčálaniin ja suohkan lea gokčan čálihangoluid. Giitu suohkanii maid.

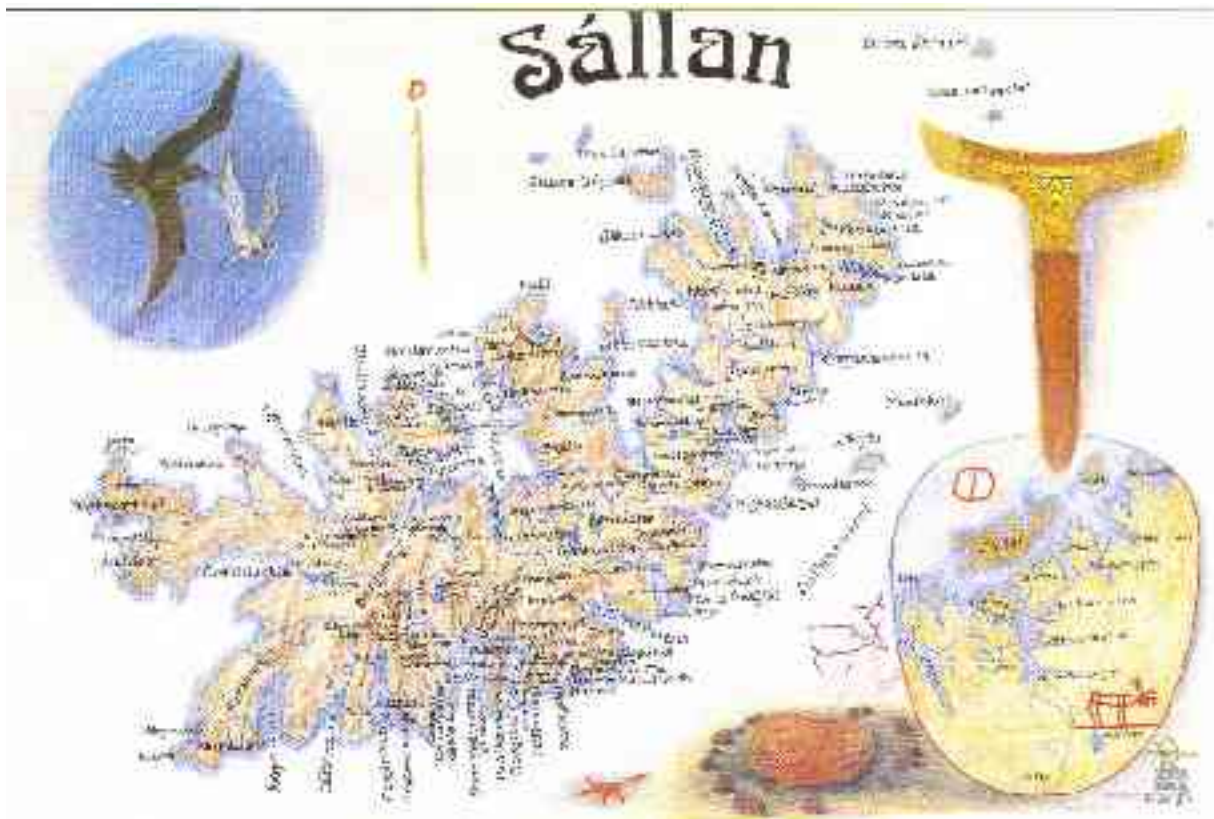
Mii leat jurddašan dađistaga buoridit ja viiddidit girjjáža. Danin mii sávvat ahte lohkkit veahkehit min buoridit sihke sisdoalu ja giela, ja áinnas sáddet midjiide govaid nu ahte beassat gokčat stuorit osiid Sállanis. Sáhtibehtet sáddet dan suohkana skuvlakántuvrii dahje oahpaheaddjai: sveilund@online.no

Dette er et lokalt læremiddel for samiskundervisning i Hasvik kommune. All tekst er på samisk, men vi har også laga en oversettelse til norsk.

Sisdoallu

Sállan.....	3
Ákŋoluokta - Hasvik.....	4
Goahteluokta - Breivikbotn.....	5
Guolástus	6
Guolleindustriija.....	7
Ákŋoluovtta skuvlla guolástusprošeakta	8
Boazodoallu Sállanis	9
Šibitdoallu Sállanis.....	10
Johtolat ja fievrut.....	11
Eallit Sállanis.....	12
Mii oahppat sámegiela.....	13
Dálki Sállanis.....	14
.....	15
Geađgeáigi.....	16
Sámit Sállanis.....	17
Soahti Sállanis.....	17
Sámi oahppit skuvllas Ákŋoluovttas ovdal.....	19
Muhtin gáldut Sállana birra:.....	23
Mii geat leat ráhkadan dán girjjáža:.....	24

Sállan

Hans Ragnar Mathisen lea sárgon Sállán-kárta sámi báikenamaiguin.

Sállan (Sørøya) lea Finnmárkkku stuorimus ja Norgga 4. stuorimus suolu. Dat lea 814 km² stuoris.

Nuorta-oassi gullá Hammerfeastta suohkanii ja oarje-oassi Ákŋoluovtta (Hasvik) suohkanii. Ákŋoluovtta suohkanis orrot 1023 olbmo (01.10.2005). Ovdal leat leamaš eanet olbmot, 1966:s ledje 1900 olbmo. Sállana Hámmerfeasta-oasis orrot dál dušše 114 olbmo, 1970:s ledje 551 olbmo.

Mii geat leat ráhkadan dán girjjáža orrut Ákŋoluovtta suohkanis.

Ovdal orro olbmot measta buot vuonain. Dávjá orro sámit biedgguid vuonain ja dážat orro čoahkkebáikkiin - guollevearain. Dál eai šat oro nu ollu olbmot vuonain ja dážat ja sámit orrot ovttas čoahkkebáikkiin. Mánngasis dáppe leat sihke sámi ja dáža ruohttasat. Muhtimat leat maddái kveanaid maŋisboahhtit ja maŋimus moaddelogi jagi leat boahrán deike olbmot maddái eará riikkain máilmmis.

Ákñoluokta - Hasvik

Lea buorre orrut Ákñoluovttas. Dáppe orrot sullii 400 olbmo.

Skuvllas leat 10 klássa ja 75 oahppi.

Skuvllas lea goahti, maid oahppit ja oahpaheaddjit ieža leat huksen

Deike leat bohtán olbmot mángga riikkas

-- muhto mánggas leat fárren eret ja guoddán guorus viesuid

Gohteluokta - Breivikbotn

Gohteluokta lea suohkana hálddahusbáiki. Dáppe orrot sullii 300 olbmo. Rukses stobut govvas lea mearrabivdoguovddáš ja gurut bealde lea guolleindustriija.

Gohteluovtta skuvllas leat 7 luohká ja sullii 30 oahppi.

Gohteluovtta girku

Hámmanis leat máŋga fatnasa

Girku guoras lea bázzi mii muittuha sin geat gahčče soadis

Guolástus

Birra Sállana lea ollu guolli mearas, earret eará dorski, sáidi, diksu, bálddis, stáinnir, háhka ja luossa. Erenoamážit lea dáppe buorre dorskebivdu dálvet.

Ákŋoluovttas leat dál sullii 80 guollebivdi ja 60 fatnasa. Sin dehálemus bivdobiervasat leat: fierbmi, liidna, giehtaváđđu ja snoranuohti.

Šarka manname bivdui Ákŋoluovttas. Olgešbealde govas leat jjiellat masa henget guliid.

Gohteluovttas leat máŋga fatnasa.

Riddovákta lea dehálaš várjalit guliid lobihis guollebivddu vuostá

Guollebivdu sáhtta leat váralaš bargu. Dát muitomearka Ákŋoluovtta girku guoras muittuha sin geat leat jávkán mearrái

Guolleindustriija

Suohkanis lea leamaš ollu guolleindustriija, 50-60-logus ledje logenáre fitnodaga. Stuorimus fitnodagas lei 1980-logus 130 bargosaji.

Eanaš fitnodagat leat dál heitihuvvon. 2002 reastaluvai fitnodat mas ledje fabrihkat sihke Mearragohpis, Gohteluovttas ja Ákŋoluovttas. Badjel 100 olbmo másse dalle bargguset, ja dál eai leat oktiibuot eambo go sullii 40 bargosaji guollebuvttadasas.

Ákŋoluovttas lea leamaš reahkafabrihka

Ákŋovágis lea leamaš guolleindustriija

Dál fertejit goikadit guoli, go fabrihka ii šat jiekŋut guliid.

Gohteluovtta guolleindustriijas čollet guliid.

(Govva: Monika Olsen)

Gohteluovtta skuvlla oahppit fitnet guolleindustriijas.

(Govva: Monika Olsen)

Ákŋoluovtta skuvlla guolástusprošeakta

Mii leat seaktán liinna.

Oahpaheaddjit gehččet go oahppit sektet

Bivddiimet guliid kájas.

Doppe gottiimet moadde sáiddi

- ja stuora báldá

(Govva: Ørnulf Jacobsen)

Liinnas maid sevttiimet bivde ollu jusku ja das ráhkadeimmet guollegáhkuid

Boazodoallu Sállanis

(Govva: Ronja Antonsen)

Sállanis ledje gottit mánga duhát jagi, ja dáppe leat gávdnon mánga čiehkadansaji ja bivdinrokki maid olbmot leat geavahan go leat bivdán gottiid.

1880-jagiin bohte sámiet Guovdageainnus Sállanii bohccuiguin. Sis eai lean nu ollu bohccot, dušše smávva čorragat, ja sin váldobargu dáppe šattai šibitdoallu ja guolásteapmi. Birrasiid 1910 bohte earát Guovdageainnus stuora ealuin. Sin maŋisboahhtit barge bohccuiguin 1990-jagiid loahpa rádjái. Bohccot ledje dalle Sállanis birra jagi. 1979 rájes leat moadde siidda johtán Guovdageainnu ja Sállana gaskkas.

Dál leat Sállanis golbma siidda: Nuortan lea siida mas ain leat bohccot dáppe birra jagi. Eará siiddain lea dušše geasseorohat Sállanis.

Golggotmánus bohccot fievrividuvvojit fatnasiiguin Sállanis Áltái ja de bohccot ieža vázzet dálveguohtumiidda duoddaris. Cuonjománus johtet ruovttoluotta Sállanii ja dáppe bohccot guddet miessemánus.

Gaskasiida fievrída fatnasiin Duorppalvuonas Ráirui ja de johtet Iešjávrrí ja Šuoššjávrrí bokte. Oarjesiida fas fievrída fatnasiin Ákŋovuonas Šuovusluktii ja johtet Suolovuomi ja Láhpoluobbala bokte. Eanaš boazoeaiggát johttet ealuid mielde ja orrot dálvet Guovdageainnus ja Mázes, muhto maiddá muhtin olbmui, geat orrot Sállanis birra jagi, leat bohccot sihke gaskasiiddas ja oarjesiiddas.

Bohccot vári alde

(Govva: MJ)

Miessemerkun

(Govva: MJ)

Eallu lea gárddis

(Govva: MJ)

(Govva: MJ)

Šibitdoallu Sállanis

Dološ áiggi elle olbmot dáppe šibitdoalus ja guolásteamis

Mán̄ga jagi johte sávzzaiguin Duorppalvuona ja Ákñoluovtta gaskkas. (Govva: MJ)

Ain leat sávzzat Ákñoluovttas

ja Ákñovágis njuvvet ruovttus

Dáppe leat muhtin gusat maid

Muhto mán̄ga dálu leat dál báhcan guorusin.

Johtolat ja fievrrut

Árrat idedis bohtet nuoraidskuvlaoahppit skuvlabussiin Gohteluovttas Ákņoluktii.

Moadde háve juohke beaivvi manná fearga Ákšovutnii.

Gávdnójit dáppe mángalágan biillat

ja eará veahkeneavvut.

Ain sáhtta oaidnit boares luotta Ákņoluovtta ja Ákņovági gaskkas

Girdit girdet Ákņoluovtta girdišilljus Hammerfestii ja Romsii

Eallit Sállanis

Dáppe leat máŋgalágan eallit:

Skávllit

Beana

Heasttat

Cizažat

Buoidda

(Govva: MJ)

Mearranásti

Garanasruitu

Mii oahppat sámegeiela

- Borat go goikebiegggu?

- Gal mun boran!

Mii láibut

Mii čállit ja sárgut

ja speallut

Muhtin koarttat min spealuin

Mii leat sárgon sohka muoraid

Dálki Sállanis

Dáppe sáhtttá leat garra bieggá (Govva: MJ)

Muohtá, muhto beaivi maŋŋá de arvá fas ja min muohtaráhkadusat suddet.

Oktii ledje olbmot ožžon doarvái borgga ja gáibidedje buorit dálkki. Máŋga aviissa čálle miellačájáhusa birra. Dás vuolábealde lea teaksta maid muhtin aviisa Čekkiás čálii. (Fuomaš ahte čekkiagielas geavahit "sámegiell" bustávid: áčšž.) Mii leat jorgalan teavstta sámegillii.

V Norsku žadali lepši počasi

Obyvatelé vesnice Hasvik v severní části Norska vyšli o víkend do sněhem a ledem pokrytých ulic své obce, aby demonstrovali proti nepříznivému počasí. Podle norského deníku Aftenposten se převládá zájmem o to lidí, tedy žvaní se občanskou službu přístavní křiží pochodovali za tímto transparentem o nápisem: „Žádá me lepší počasí“.

Obyvatelé vsiky jsou již dlouhou dobu odříznuti od světa sutičím sčasnými bezostem, mosti

ležíš byt uzavřeni a prvního ledních linie přiznamen. Námec jsou zapadání sněhem a lidé musí jít do práce na lyžích. Po dlouhých týdny se také neukázalo slunce, ačkoli období dlouhých nocí měla podle křesťanské akce již v polovině ledna.

Někdo samozřejmě netbere pro ostatní akci však „Stížnost ne jsou nic plněti. Je to mrazce, a už mají všichni radost a má mezi plnou podporu.“ řekl starosta Odd Ege Simonsen.

Norggas gáibidit buoret dálkki

Olbmot geat orrot unna Hasvik-nammasaš gilázis Davvi-Norggas vázze mannan vahkoloahpa luottaid mielde mat ledje gokčan muohttagis ja jieŋas, čájehin dihte mielaset funes dálkki vuostá. Norgga aviissa Aftenposten mielde serve čuođenare olbmo, dahje njealjádas giláža ássiin, miellačájáhussii, mas ledje govda plakáhtat čállošii "Mii gáibidit buoret dálki".

Gili ássit leat juo guhká leamaš isolerejuvvon málmis eret issoras borgga dihte. Báikkálaš girdišillju giddejuvvui ja feargaraktu bissehuvvui. Biillat leat muohttaga vuolde ja olbmot fertejit čuoigat bargui. Guhkes vahkuid čađa beaivváš ii leat ihtán, vaikko kaleandara mielde skábma juo loahpahuvvui ođđajagimánu loahpas.

Eiseválddit eai váldde akšuvnna beare duodaš. "Ii ábut biehkut. Dát akšuvdna lea somá ja mun ollásit doarjun dan", cealká sátnegodiheaddji Odd Egil Simonsen.

Meahcci

Mearas ii leat guhkás alla váriide

Gáhpivuonas lea stuora jávri (Govva: MJ)

Sállanis leat mánga jávri

- ja jogaža

Ákŋoluovttas sáhtta oaidnit jieki mii lea nannámis

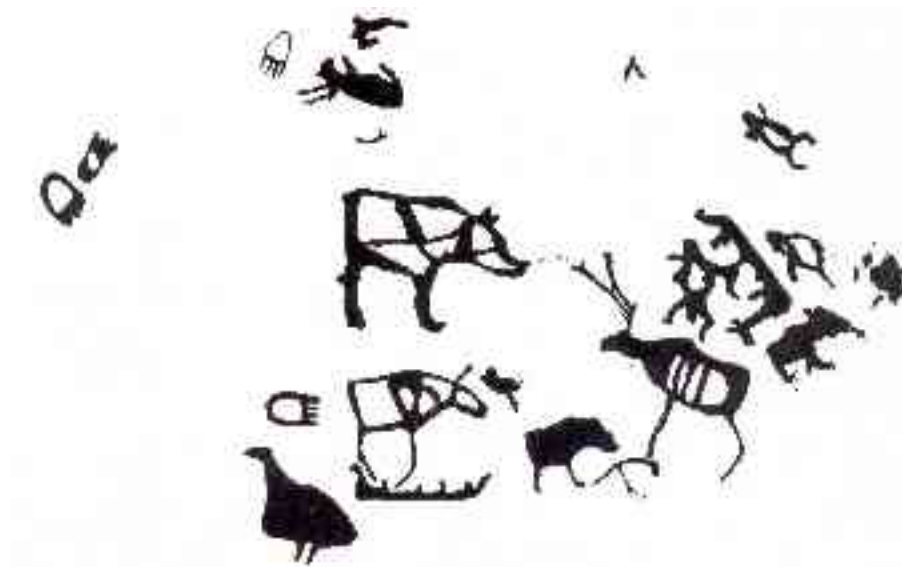

Lei go dát stuora geađgi sieidi dološ áiggis?

Geadgeáigi

Sállanis leat olbmot orron máŋga duhát jagi.

Jalgesnjárga (Slettnes) leat arkeologat gávdnan badjel 10000 jagi boares bázahusaid.

Báktesárgosat mat leat gávdnon Jalgesnjárggas

(Govat leat girjjis: Hesjedal, Anders m.fl.: Arkeologi på Slettnes.)

Sámit Sállanis

Mii leat čoaggán muhtin dieđuid sámiid, dážaid ja kveanaid birra Sállanis áiggiid čada.

1694 olmmošlogu mielde ledje "SørWehr-soegn":s 53 dáža ja 34 sámi geat mákse vearu. "Hammerfest-soegn":s fas 31 dáža ja 33 sámi.

1756:s ledje oba Sállannuori (Sørøysund)-guovllus 37% dážat ja 63% sámit.

1861:s ráhkadii sámeielprofessor Friis kárta, mii čájehii gos orro sámit, dážat ja kveanat Finnmárkkus ja Romssas, ja makkár gielat sii máhtte.

Dálá Ákŋoluovtta suohkanis ledje dalle 35 dáža, 7 kveana (suoma) ja 29 sámi bearráša. Dáža bearrášiid gaskkas ledje 19 mas muhtin máhtii sáme giela ja 3 mas muhtin máhtii suomagiela. Buot kveana bearrášiin máhtii muhtin dárogiela, 3 bearrášis maiddái sáme giela. Sámi bearrášiid gaskkas ledje 14 mas okta olmmoš máhtii dárogiela ja 14, mas unnimusat guovttis máhtte dárogiela. 10 bearrášiin máhtte maiddái suomagiela.

Jus mii juohkit suohkana 7 oassái, de oaidnit mo álbmotjoavkkut orro:

Ákŋovuotna - Duorppalvuotna:	13 sámi, 0 suoma, 1 dáža bearráša
Ákŋoluokta - Risvåg:	0 sámi, 4 suoma, 8 dáža bearráša
Bårvika - Goahoteluokta:	10 sámi, 0 suoma, 4 dáža bearráša
Sandvika - Mearragohppi, Sáttovuotna:	0 sámi, 1 suoma, 12 dáža bearráša
Uffirvuotna - Bearvuotna:	5 sámi, 2 suoma, 4 dáža bearráša
Gálta	0 sámi, 0 suoma, 5 dáža bearráša
Stierdná (Ákŋoluokta-oassi):	1 sámi, 0 suoma, 1 dáža bearráša

1930 olmmošlohkamis lohke Ákŋoluovtta suohkanis 1431 olbmo, daid gaskkas 464 sámi ja 109:s geain lei sáme giella ruovttogiellan.

1943 lei iskkadeapmi Finnmárkkus, mas jerre galle sámi mána ledje iešguđege suohkanis. Ákŋoluovttas vástidii skuvlastivra: *"Fem lappiske barn. Dønnesfjord skolekrets. Det kan opplyses at foreldra til barna er fastboende. Faren til 4 av dem ernærer seg av fiske og faren til den 5. av reinsdyrhold."* (Lea go vejolaš ahte dalle eai lean eambbo go 5 sámi mána suohkanis?)

1970 lohke 1695 olbmo, 323 sámi ja 48:s geain lei sáme giella eatnigiellan.

1989:s ledje Ákŋoluovtta suohkanis 4 olbmo sámi jienastuslogus.

2001:s ledje 9 olbmo sámi jienastuslogus.

2005:s ledje 41 olbmo sámi jienastuslogus.

Mii eat dieđe gallis leat sámi jienastuslogus Sállana Hammerfeasta-oasis, muhto olles suohkanis leat 246:s ja jáhkimis lea mánggas sis Sállanis eret.

Soahti Sállanis

Nubbi máilbmesoahti bođii Norgii 1940 cuoŋománu 9. beaivi.

Álgnos soahti ii váikkuhan nu ollu olbmuid eallimii Sállanis, muhto de bohte ollu duiskka soalddahat Ákŋoluktii, go huksejedje stuora latniid Hoavva-nammasaš várrái (Håen). Doppe lei maidai leira gos ledje ruošša fánngat. 1941 geassi gahčai duiskka girdi Ákŋoluktii.

1944 čakča bolde duiskkalaččat buot viesuid Ákŋoluovtta suohkanis, dušše Gáltta girku bázii.

Soadiáigge hukse duiskkalaččat stuora latniid Hoavvai.

Go duiskkalaččat evakuerejedje olbmuid 1944, ledje Sállanis máŋga olbmo geat báhtaredje meahccái. Sii orro dalle godiin ja rokkiin dassái go bohte fatnasat ja válde sin mielde Ruššii ja maŋŋil Skotlandii.

Dán rokkis Davit Sáttovuonas orro 133 báhtareaddji.

(Govva: Gro Marie Johannessen. Gáldu: Øyfolket i hulene)

Dát lei sin hivsset

(Govva: Kjell Mikalsen. Gáldu: Øyfolket i hulene)

Báhtareaddjit jodus Sáttovuonbáhtii 1945 guovvamánu. Doppe bohte fatnasat mat válde sin fárrui Skotlandii.

(Govva: NTB. Gáldu: Øyfolket i hulene)

1945 dálvi lei soahti norgga ja duiskka soalddahiid gaskkas Sállanis ja 6 norggalačča gáhčče. Gohteluovttas lea muitobázzii, geahča 5. siiddu.

Sámi oahppit skuvllas Ákŋoluovttas ovdal

Álggus ledje johttiskuvllat, oahpaheaddjit johte dáluid mielde ja lágiidedje skuvlla moadde vahku ain hávil. 1800-logu loahpas huksejuvvojedje máŋga unna skuvlavisttáža. Ákŋoluovtta suohkanis leat ee. leamaš skuvllat Duorppalvuonas, Dutnjesvuonas, Breiviikkas, Gálttas, Bearvuonas, Stjernvågas. Maŋŋil huksegohte internáhtaid ja unnimus skuvllat heitihuvvojedje. Internáhtat leat leamaš Dutnjesvuonas, Breiviikkas, Gálttas ja Ákŋoluovttas. Maŋimus internáhta lei Ákŋoluovttas, dat heaittihuvvui easka 1968:s.

Dál (2005) suohkanis leat golbma skuvlla: Ákŋoluovttas, Goahteluovttas ja Mearragobis, muhto uhkidit heaittihit muhtin skuvllaid go suohkanis ii leat ruhta.

Sállana Hammerfeasta-oasis leat leamaš máŋga skuvlla, muhto dál lea skuvla dušše Áhkkarvuonas.

Mii leat bivdán guovtti olbmo geat leat vázzán skuvlla dáppe dološ áiggi muitalit mo skuvla lei dalle ja veahá eará dološ áiggi eallima birra.

Larine Johnsen lea riegádan 1927 ja šattai bajás Duorppalvuonas. Dál son orru Ákŋovágis. Su áhčči bođii Guovdageainnus ovttas váhnemiiguin go lei áibbas unni. Dattetge Larine hupmá čielga mearrasámisuopmana. Ieš lohká ahte ii huma "eakta" sámegeiela, muhto mearrasámegeiela. Dán jearahallama mii leat geahčalan čállit su suopmana mielde.

- Mii eat lean riggát doppe Duorppalvuonas. Muhto mii han birggiimet. Mis ledje sávzzat, gáiccat ja moadde gusa. Sáhtta dadjat ahte šibitdoallu lei min váldodienas. Bivddiimet diedusge maiddá i guliid, muhto eanaš iežamet atnui, eat vuovdán nu ollu.

- Ruovttus humaimet áivve sámegeiela, muhto muhtomin bohte dohko dárogielat olbmot, ja mii mánát čovuimet mielde ja oahpaimet. Danin máhtten muhtin muddui dárogeiela go álgen skuvlla 1935:s.

Duorppalvuonas lei sierra skuvla ovdal, dalle go mu áhčči ja eanni leigga mánát. Muhto ii lean sierra oahpaheaddji. Oahpaheaddji Mevik, gii orui Ákŋoluovttas, bođii Duorppalvunnii moadde vahku ain hávil. Álggos lei skuvla doppe olggut vuonas, Loddebávttis. Maŋŋil sirdašuvvui Sieidegohppái (Sørbotn).

Go mun álgen skuvlla ii lean šat skuvla Duorppalvuonas ja fertiimet orrut internáhtas Ákŋoluovttas. Lei 4 vahku skuvllas, 4 vahku ruovttus, fievrriedje min mohtorvannasiin, šarkkain. Muhtumin lei hui garra dálki ja sihke mánát ja váhnemat balle go sáddejuvvuimet skuvlii. Dáhpáhuvai maiddá ahte muhtin mánát čiehkádedje go skuvlavanas bođii. Balaimet sihke mátkkis ja skuvllas.

Internáhtta lei álggus áibbas amas máilbmi midjiide. Oruimet stuora lanjain, nieiddat ovttá lanjás ja bártnit nuppi lanjás. Muhto sii geat barge doppe stellejedje bures ja ledje minguin hirbmat šiega. Lávejedje maiddá veahkehit min leavssuiguin go lei dárbu. Muittán Sigrid, gii lei dáloeamat, ja biiggát Dordis ja Gyda Mausest, geat leigga oappázagat. Fertiimet bargat internáhtas, vuoidat láibbi, bassat lihtiid ja eará.

Internáhtas orro dalle mánát máŋga sajis, Duorppalvuonas ja buot vuonain Ákŋoluovtta ja Duorppalvuona gaskkas ja Stierdnás. Mánát Bårviikkas orro internáhtas dalle go lei heajus dálki, muđui dat manne ruoktot.

Skuvllas eat oahppan nu ollu gal. Lei ollu katekisma, maid fertiimet oahppat bajiloivvi. Fertiimet lávlut sálmma juohke beaivvi go álggiimet. Oahpaheddiid gaskkas ledje

muhtimat hui garrasat, erenoamážit Mevik. Muittán ahte oktii galgen dušše mannat čohkat liantta, muhto oahpaheaddji šlivggii mu garrasit pultta vuostá. Nubbi oahpaheaddji lei Gunnar Svendsen, son lei hirbmat olmmošlaš, ja muhtin nisu, in muite šat nama, son lei hui šiega minguin. Son goarui munnje báiddi ja bessen fitnat su luhtte borrat fruktaid ja dakkáriid.

**Ákŋoluovtta skuvla
sullii 1930. Skuvla lea
gurut bealde,
internáhtta olgeš
bealde govas.**

(Govva lea Ulf Jacobsena
govvačoakkaldagas)

Ákŋoluovttas ja maiddá skuvllas badjelgehčče min geat oruimet vuonain, go eat máhtttán riekta dárogiela hupmat. Gohččudedje min "Øyfjordfinnan". Dávjá lei riiddu Ákŋoluovtamánáid ja vuonnamánáid gaskkas.

Ledje oalle ollu mánát sámegiela ruovttuin. Soames háve mii geat leimmet Duorppalvuonas sámasteimmet gaskkaneamet, muhto eanaš šattai dárogiella, maid buohkat máhte, unnimusat muhtin mudui. In goassege gullán ahte eat beassan sámástit internáhtas.

Go ledjen stuoraskuvllas bođii soahti. Muittán ahte leimmet skuvllas go duiska girdi girddii vuollegaččat skuvlla badjel ja gahčai das lahka. Muittán mo balaimet dalle.

Ákŋoluovttas ledje ollu duiskkalaččat go ledje huksen latni dohko Hoavvai. Muhto Duorppalvuonas eai oaidnán duiskkalaččaid nu dávja. Bohte muhtumin ja celke ahte ii leat lohpi leat radio, ja ahte sáhte báhčit min jus mis livččii radio. Muhto radio leimmet diedusge bures čiegadan.

Go eváhko bođii ledjen juo geargan skuvllas. Go gulaimet ovdalgihtii eváhko birra, leimmet huksen bartta muhtin jávregáddái ja fárren dohko. Muhto duiskkalaččat gávdne dan. Áhčči ja guokte vielja ledje báhtaran meahccái, ja duiskkalaččat eai fáhten sin, muhto sii válde mu eatni, mu ja moadde eará mána gitta. Sii fievrridedje min álggos Hammerfestii, de Kristiansundii ja Onai, gos oruimet dassái go beasaimet fárret ruovttoluotta 1947:s.

Huksiimet fas dáluid Duorppalvutnii. Soađi maŋŋil in šaddan vázzit eambo skuvlla, nu ahte mus ii leat go 7 jagi skuvla. Áiggi mielde šattai váttis birget Duorppalvuonas. Fárriimet dalle Ákŋoluktii. Huksiimet smávva dálu dohko Ákŋováhkái, ja doppe joatkkaimet šibitdoaluin. Mánŋa jagi leimmet olles geasi Duorppalvuonas sávzzaiguin. Gidđat válde sávzzaid vannasiin ja čakčat fas vácciimet daiguin váriid badjel. Dat lei guhkes mátki, sáhtii ádjánit guokte olles beavvi. Easká moadde jagi das ovdal heattiimet johtimis sávzzaiguin, muhto mis leat ain sávzzat dáppe, vaikko dál eai leat go logenare sávzza.

Go duiskkalaččat bolde min ruovttuid ja skuvllaid, de bolde maiddá buot skuvlabáhpáriid, ja danin mis eai leat šat dat boares oahppogirjijt. Mis eai leat go muittut, ja dat eai ge leat nu čielgasat šat.

Olav Isaksen lea Larine siessal. Son lea riegadan 1945:s ja son maid šattai bajás Duorppalvuonas.

- Sámeigiella lei vuosttaš giella maid gullen, go mu váhnemat sámasteigga gaskkaneaskka, boares fuolkkiiguin ja ránnjaiguin. Muhto mánáide hupme dušše dárogillii, ja celke ahte mii eat galgan sámástit.

- Mun álgen skuvlla 1952:s. Smávvaskuvlla vázzen Breiviikka internáhttaskuvllas. Internáhtta lei hui heitogis visti, dáhkki ii jeahkán ja lei olggohivsset. Oahppit geat orro internáhtas bohte unna báikkážiin miehtá suohkanis, ja eatnasiin lei sámi duogáš. Ledje maiddá oahppit Breiviikkas eret, geat orru ruovttus, eatnasat sis ledje dážat. Ii lean makkárgé erohus mánáid gaskkas duogáža mielde, mii leimmet buohkat ovttas ja seamma dásis.

- Fertiimet buohkat bargat internáhtas; sahet muoraid, guoddit muoraid ja činaid ja dahkat dola ommanii. Gievkkanis basaimet lihtiid ja de goaivvuimet muohttaga eret dáhkis. Dálueamit ja biigá málesteigga. Fertiimet borrat buot borramuša maid attiiga midjiide, eat beassan vuolgit beavddis eret ovdal go leimmet borran visot.

Dalle hirbmadit balle dihkii. In jáhke ahte ledje dihkit Breiviikkas, muhto buot min gávnnit ledje giedahallon dihkkepulvariiguin (DDT).

Skuvllas ledje guokte oasi; smávvaskuvlla ja stuoraskuvlla. Leimmet 4 vahku skuvllas ain hávil, ja de 4 vahku ruovttus. Fievriedje min fatnasiin.

Skuvllas lei dušše okta oahpaheaddji, sus ledje buot fágat earret duoji, sihke smávva- ja stuoraskuvllas. Oahpaheaddjit eai bistán guhkki, ledje dábálaččat dušše ovttá jagi. Ledje eanas šiega oahpaheaddjit, ii lean dakkár "kadaverdisiplin". In muitte ahte oahpaheaddjit huško ohppiid.

Oahpaimet maid galggaimet, girjji mielde. Deháleamus lei stávet ja lohkat ja oahppat loguid. Ja de lei issoras ollu biibbalhistorjá, katekisma ja sálbmavearssat. Lávluimet sálmma juohke skuvlabeaivvi álggus ja loahpas.

Ledje árvosániid vuosttaš luohká rájes ja lei árvosániid duohken beasaimet go boahtte luohká. Muhtimat eai beassan goassege guhkit go smávvaskuvllii, ledje doppe dássái go konfirmerejuvvojedje.

Ákŋoluovtta skuvlla 5. luohkká 1957. Olgeš bealde gasku Olav Isaksen.

(Gova lea luoikan Eva Sætrum / Ulf Jacobsen)

1950-logu gaskamuttos lei Ákŋoluovtta internáhtta gárvis, ja dalle sirdašuvaimet dohko. Breiviikka internáhtta heitihuvvui dalle. Mánngas Ákŋoluovttas gohččodedje min

vuonain "finnungan". Sii dovde ahte ieža ledje juogá stuorit ja buoret go mii. Muhto skuvllas eat gullan dakkára, eat oahpaheddiin eat ge eará ohppiin.

Historjáoahppu lei jahkeloguid ja dološ gonagasaid birra. Eat baljo oahppan maidege Davvi-Norgga birra, ja eat mihkkege sámiid birra.

Jus eat láhtten nu go galggašeimmet, de fertiimet čuožžut heahpadančiegas njunni seainni vuostá, dahje čohkkát skuvllas diimmu manjil skuvlaáiggi. Dat ledje dan áiggi ránggaštusvuogit.

Ákŋoluovtta skuvlla murjenmeahcis Sállanis 1957 čavčča. Govva lea Barbbostagas, Ákŋovuotna lea gova olgeš bealde. Oahpaheaddji lea Jakob Haugen.

(Gova lea luoikan Olav Isaksen)

Muhtin gáldut Sállana birra:

Girjjit

Altmann, Gunnar / Moholdt, Bjørn: The Fascinating land. 1995.
Andreassen, Reidun Laura: Yngre steinalder på Sørøy. Økonomi og samfunn 4000-1000 f.Kr. Universitetet i Tromsø 1985
Backer, Danielsen og Waage: Øya i ingenmannsland. Aschehoug 1946
Egner-Hansen / Bjørgsvik: Sørvær i en fjern og nær fortid
Godø, Johan m.fl.: Kampene på Sørøya mars 1945.
Harboe: Om Hammerfest Sogn (1725-27) Hammerfest historielag 1952
Hesjedal, Anders m.fl.: Arkeologi på Slettnes. Tromsø museum 1996.
Husby, Eva Danielsen. Etter krigen. Hasvik etter 1945. Hasvik historielag 1988(?)
Jensen / Jacobsen: Ytterst mot havet. Hasvik sokn gjennom 600 år. Brøytebil 2005
Krag, Niels: Matricul oc Beschrifvelse ofuer Findmarchen for Anno 1694. I: Utne/Solberg: Finnmark omkring 1700. Bind 1 Nordnorske samlinger 1938
Krigen på Sørøya 1940-45. Hasvik kommune 1995
Mikkelsen og Johnskareng: Samisk bosetting i Sørøysund. Ottar 1-1993
Mikkelsen, Arild: Dankert-Anna 1977
Nielsen, Reidar: Folk uten fortid. Gyldendal 1986
Nielsen, Reidar: Folket i hulene Gyldendal 1976
Nielsen, Reidar: Brennende vinter Gyldendal 200?
Nielsen, Reidar: Øyfolket i hulene - evakueringshøsten 1944 Fotefar mot nord 1996
Olsen, Håkon Holst: Bygdebok for Hasvik. 1965
Rasmussen, Torkel: Jávohuvvá ja ealáska. Romssa universitehtta 2005
Rossvær, Viggo: Ruinlandskap og modernitet. Spartacus forlag 1998
Simonsen, Poul: Steinalderen på Sørøy. Ottar nr. 55-1968
Stangeland, Gro: Øyriket kysten rundt. Boksenteret 1998...
Sørvær. Universitetet i Tromsø. 1980
Ytreberg, N.A.: Handelssteder i Finnmark. Brun 1980 (1942)
Øyfolk. Årbok for lokalhistorie og kultur i Hammerfest. (Mánnga girjji)

Interneahitta

<http://www.dokpro.uio.no/friiskartene/1861/1861oversikt.html>

Kárttat:

Mathisen, Hans Ragnar: Sállan 1992
Turkart Sørøya. Ugland IT 2004

Filmmat:

Hasvik - en levende fiskerikommune.

Mii geat leat ráhkadan dán girjjáža:

Ákŋoluovtta smávvdássi:

Julianne ja Ronja

Elvira

Ákŋoluovtta gaskadássi:

Christoffer, Dag Henrik ja Solveig

Ákŋoluovtta nuoraiddássi:

Marita ja Ristiinna

Gohteluovtta gaskadássi:

Thomas, Benedikte, Inger Lise ja Susanne

Oahpaheaddji:

Svein